

2 of 12 DOCUMENTS

deVerdieping **Trouw**

Trouw

June 29, 2007

Eicel afstaan is niet zomaar iets

BYLINE: Marli Huijer en Klasien Horstman; lector filosofie aan de Haagse hogeschool; hoogleraar filosofie en ethiek Technische universiteit Eindhoven

SECTION: PODIUM; Blz. 08

LENGTH: 815 woorden

SAMENVATTING:

Het is goed dat het verboden blijft embryo's te kweken. Eerst is er meer aandacht nodig voor de donoren.

VOLLEDIGE TEKST:

De Tweede Kamer heeft, zonder dat het veel aandacht heeft getrokken, een belangrijk besluit genomen over de Embryowet. Volgens die wet uit 2002 is het verboden om embryo's te kweken voor wetenschappelijk onderzoek. En zo moet het de komende jaren blijven, aldus een meerderheid van de Kamer.

Opheffing van het verbod zou inderdaad geen goede stap zijn geweest - voor vrouwen. In het debat over de Embryowet is er steeds veel aandacht voor het embryo en voor patiënten die zouden kunnen profiteren van wetenschappelijk onderzoek. Maar de belangen van een andere belangrijke partij, vrouwen, kwamen tot nu toe nauwelijks aan bod.

Voor het kweken van embryo's zijn wel eicellen nodig. Als het verbod was opgeheven, zouden meer vrouwen de vraag krijgen of ze bereid zijn eicellen af te staan. Meestal zal het dan gaan om eicellen of embryo's die zijn overgebleven na ivf. Maar wat betekent het om deze vraag voorgelegd te krijgen? Moet je dat wel aan vrouwen vragen? Opheffing van het verbod op dit moment is in strijd met de belangen van vrouwen.

Eicellen hebben voor veel vrouwen een speciale betekenis. Ze worden geassocieerd met seksualiteit, ouderschap en familielevens. Vrouwen zijn vaak wel bereid een eikel af te staan voor een zwangerschap van een zus, maar niet voor wetenschappelijk onderzoek.

Als embryo's worden gekweekt voor wetenschappelijk onderzoek, worden ze niet door een vrouw gedragen. Dit leidt tot veel tegenzin bij potentiële donoren. Uit de evaluatie van de Embryowet bleek dat driekwart van de huidige donoren niet bereid is eicellen of embryo's af te staan voor wetenschappelijk onderzoek.

Eiceldonatie is niet zonder risico's en bezwaren. De hormooninjecties om de groei van eicellen en de eisprong te

stimuleren en de punctie om ze op te zuigen, kunnen pijn, ontstekingen en bloedingen veroorzaken. Een enkele keer treden ernstige complicaties op. Over mogelijke psychische gevolgen weten we nog niets. Het idee dat dit met 'voorlichting' kan worden opgelost is naïef: we weten nog helemaal niet wat 'goede voorlichting' is.

Verder ligt commercie op de loer. In Amerika bieden bedrijven al tot 3000 dollar aan studentes die bereid zijn eicellen af te staan. In Nederland is koop en verkoop van lichaamsdelen, eicellen en embryo's verboden. Handel in lichaamsdelen staat haaks op voor ons belangrijke noties als lichamelijke integriteit en gelijkheid in de gezondheidszorg.

Hét middel om vrouwen te beschermen tegen het onvrijwillig afstaan van eicellen is het informed consent - 'geïnformeerde toestemming'. Vrouwen krijgen dan voorlichting over de procedure en kunnen vervolgens zelf beslissen of ze eicellen willen afstaan. Maar dit biedt vrouwen nog geen zeggenschap over de inhoud van het contract. Ze kunnen bijvoorbeeld niet aangeven voor welk onderzoek hun eicellen mogen worden gebruikt.

Zorgelijk is bovendien dat vrouwen sociale dwang kunnen ervaren om eicellen af te staan, doordat medici hen erom vragen, of de familie. De voorstanders van het opheffen van het verbod op het kweken van embryo's zouden zich dat goed moeten realiseren. Het is niet genoeg dat vrouwen eenmalig toestemming geven voor het afstaan van eicellen. Bij zo'n ingrijpende technologische vernieuwing is het ook nodig dat vrouwen hun latere ervaringen (ongemak, spijt, tevredenheid) kunnen melden.

Embryokweek en eiceldonatie zijn praktijken waarvan de gevolgen grotendeels onbekend zijn en waarvan de belangrijke partij, vrouwen, nog amper is gehoord. Onmiddellijke opheffing van het verbod is daarom geen goede stap.

Eerst is er een zorgvuldige afweging nodig tussen enerzijds de gevolgen van embryokweek voor de donoren, gezonde vrouwen die nu leven, en anderzijds de mogelijke, maar nog grotendeels onbekende voor- en nadelen voor de wetenschap. Opheffing van het verbod kan pas serieus worden overwogen als eerst zorgvuldig is onderzocht wat het afstaan van embryo's heeft betekend en betekent voor de vrouwen en stellen die dit de afgelopen jaren hebben gedaan. Ook is het de vraag of het voor de voortgang van stamcelonderzoek werkelijk nodig is om naast de embryo's die overblijven na ivf en abortus extra embryo's te kweken.

Als eiceldonatie voor wetenschappelijk onderzoek al wordt toegestaan in Nederland, dan eerst als kleinschalig experiment. Daarbij moet worden onderzocht wat dit in de praktijk betekent voor concrete vrouwen, individu en samenleving. Zo'n stapsgewijze en doordachte invoering is beter dan het plompverloren opheffen van het verbod.

Als toekomstige eiceldonoren verdienen vrouwen het dat er in dit proces uitgebreid en zorgvuldig aandacht wordt besteed aan wat eiceldonatie voor hen met zich meebrengt.

Marli Huijer en Klasien Horstman schreven over dit onderwerp het boek 'Factor XX. Vrouwen, eicellen en genen', uitgeverij Boom, 2005.

LOAD-DATE: June 29, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

NOTES: Gevolgen voor vrouwen zijn nog amper bekend

PUBLICATION-TYPE: Krant